

THEODOR SCHILLING:

INTERNATIONALER MENSCHENRECHTSSCHUTZ

Mohr Siebeck (Tübingen), 2. izdanje, 2010., XXI + 398 str.

Pisati danas o ljudskim pravima i slobodama kao objektu međunarodno-pravne zaštite nije ni jednostavan ni lagan zadatak. Broj međunarodnopravnih ugovora i foruma koji štite temeljna prava i slobode nerazmjerno se povećao – uz to, naravno, i broj slučajeva koji dotični forumi odluče i publiciraju – a jednako strelovito raste i broj pravnika koji objavljuju monografije o toj temi. Stoga je odlika vještog pravnika odabrati najvažnije međunarodnopravne forume te prikazati *status praesens* njegove judikature. Ako se pri tome ovako postavljen zadatak izvede razumljivo te u prihvatljivu opsegu, jasno je da je autor zadatak obavio na majstorskoj razini. Upravo to odlika je prikazana djela i njegova autora.

* * *

Drugo, prošireno i prerađeno, izdanje djela *Internationaler Menschenrechtsschutz* bavi se ponajprije organizacijom i judikaturom Europskog suda za ljudska prava te Odbora za ljudska prava. Jasno je, dakle, da je pozornost ponajprije posvećena Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje u tekstu: Europska konvencija) te Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (dalje u tekstu: Međunarodni pakt), kako nagovještava i podnaslov *Pravo Europske konvencije i Međunarodnog pakta*. No, to nipošto nije jedini relevantan sadržaj u knjizi.

Djelo je precizno i pregledno; sastoji se od triju opsegom nejednakih segmenata. Prvi i najsažetiji dio je opći uvod u historiju i doktrinu međunarodnopravne regulacije ljudskih prava. Drugi i najopsežniji je prikaz materijalnog prava Europske konvencije i Međunarodnog pakta, a treći segment posvećen je formalnom pravu spomenutih međunarodnopravnih ugovora. Uz opisane segmente autor je ključni dio svoje knjige popratio mnogobrojnim popisima; uz već uobičajene popise svih citiranih slučajeva knjiga sadržava i popis najrelevantnijih internetskih adresa te popis svih univerzalnih, odnosno regionalnih, ali i posebnih međunarodnopravnih foruma koji se bave zaštitom ljudskih

prava. Kao jedini – ipak ne i presudni – nedostatak djela ističemo nepostojanje teksta same Europske konvencije, odnosno Međunarodnog pakta.

* * *

Prvi segment prikazane knjige vrlo informativno, a opet sažeto, opisuje razvoj međunarodnopravne regulative temeljnih ljudskih prava te čitatelja uvodi u opće postavke doktrine ovog dijela međunarodnog prava. Na mnogobrojnim primjerima iz prakse Europskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: Europski sud), odnosno Odbora za ljudska prava (dalje u tekstu: Odbor) autor ističe ključna doktrinarna shvaćanja na temelju kojih su se spomenuti forumi afirmirali prema državama članicama Europske konvencije, odnosno Međunarodnog pakta.

Najopsežniji segment djela bavi se analizom slova i prakse ključnih odredaba Europske konvencije, odnosno Međunarodnog pakta. U osam poglavlja obuhvaćena su ključna prava i slobode (pravo na život i zabrana torture, temeljne slobode, pravo vlasništva, biračko pravo, postupovna prava i jamstva, prava manjina i pravo na samoodređenje naroda te konačno skupina prava koncentriranih oko načela jednakosti), a jedno poglavlje obrađuje područje primjene međunarodnih ugovora na općenit način. Prikaz svake cjeline obogaćen je vrlo izdašno navedenom praksom Europskog suda, a gdjekad i Odbora. Pristup svakom od prava slijedi ustaljenu i besprijekornu shemu: najprije se ocrta perimetar analiziranog prava ili slobode kroz tekst Europske konvencije i/ili Međunarodnog pakta, zatim se opišu vrste i načini potencijalnog upada u zaštićeno područje, a analiza najčešće završava prikazom relevantnih postupovnih obveza države članice. Posebno treba istaknuti da se autor obilno koristi svojim darom sintetiziranja najvažnijih slučajeva te doktrinarnim osnovama svakog prava (slobode). U konačnici to rezultira jezgrovitim, preglednim i nadasve preciznim prikazom stanja judikature te doktrine svakog od temeljnih prava (sloboda). Čitatelj u najkraćem vremenu može pribaviti relevantne i recentne informacije o tome koje su najčešće povrede analiziranog prava (slobode), ali i kako Europski sud i/ili Odbor kvalificiraju različite postupke država članica Europske konvencije, odnosno Međunarodnog pakta. Kao posebnu vrijednost knjige ističemo da je svaki od citiranih slučajeva Europskog suda ili Odbora sadržajno opisan, što čitatelju istodobno daje informaciju ne samo o pravnom već i o faktičkom kontekstu slučaja.

Naposljetku, posljednji segment knjige obuhvaća prikaz formalnog prava Europske konvencije te Međunarodnog pakta. Riječ je o minucioznom prikazu

pravnog puta koji otvaraju ta dva međunarodna ugovora i to prema individualnim pritužbama i prema pritužbama država članica. Uz to, autor na ovom mjestu daje vrlo koristan prikaz funkcioniranja Europskog suda (čitatelju je osobito koristan prikaz rada tog foruma nakon početka primjene četrnaestog protokola uz Europsku konvenciju), odnosno Odbora.

* * *

Pristupačnost, ali ne i banalnost; jezgrovitost, ali ne i informacijsko siromaštvo; jasnoća, ali ne nauštrb preglednosti – odlike su drugog izdanja knjige *Internationaler Menschenrechtsschutz* Theodora Schillinga. Zbog takvih odlika monografija poput ove izrazito je preporučljiva za studente pravnih znanosti svih razina, ali ništa manje i za pravnike praktičare koji već dulje ne mogu kvalitetno primjenjivati domaće pravo bez istodobnog poznavanja europskog prava ljudskih prava. Upravo stoga prikazano djelo preporučujemo svim kolegama kao najbrži put informiranja o zaštićenim pravima (slobodama) u Europskoj konvenciji, odnosno Međunarodnom paktu te o njihovu značenju u judikaturi Europskog suda i Odbora za ljudska prava.

Mr. sc. Ivan Šprajc